

Vrijdag 21 januari 1916 – ochtendeditie

Berlijn, 20 januari. Aan de IJzer heeft ons afweergeschut een vijandelijk vliegtuig binnen de vijandelijke linies tot landen gedwongen, waar het door ons geschutvuur is vernield.

Vrijdag 21 januari 1916 – avondeditie

De Belgische regering.

Le Havre, 20 januari. Minister Davignon heeft zijn ontslag ingediend als minister van buitenlandse zaken. Hij is tot lid van het kabinet benoemd. Baron Beyens, die tot dusver belast was met het departement van binnenlandse zaken, is tot opvolger van Davignon benoemd.

Het Belgische Staatsblad bevat de Koninklijke besluiten, waarbij Goblet d'Alviella, Hymans en Vandervelde in het kabinet worden opgenomen. De minister-president de Broqueville zegt in zijn rapport aan de koning: Dit nieuwe bewijs van de eenheid der partijen zal instemming vinden bij allen, die een gezonde opvatting van de toestand hebben en die een juist inzicht hebben in de belangen van het vaderland.

De ontploffing in de kruitfabriek bij Havre.

Enige lezers van ons blad te Brussel vragen ons de namen mede te delen van de slachtoffers van de ontploffing, die er in het begin van de vorige maand te Gravelle bij Havre heeft plaats gehad. Wij ontlenen daarom alsnog aan de Echo Belge de hieronder volgende namen van de leden van het personeel der kruitfabriek, die

overleden zijn, vermist worden of gekwetst zijn. (De Echo Belge heeft ze op haar beurt aan de XXe Siècle ontleend):

L. Adam, F. Alpaert, N. Atzinger, E. Baguet, J. Balis, H. Baudoux, V. Baudour, N. Bauduin, F. Bayard, L. Bervoets, H. Bloemen, H. Bols, A. Brotcorn, A. Callens, A. Candries, F. Chantrain, L. Coetzier, J. Collet, H. Crevets, A. Daelman, L. de Groof, R. de Houck, R. Delanghe, P. Delberghe, R. Delieur, A. de Scheppers, L. Deshomme, P. Digneffe, I. d'Hondt, R. Dumortier, G. Dupont, M. Dessily, Ch. Evens, M. François, L. Finfe, F. L. Gaailly, C. Gignez, J. Gilleijns, M. Gomez, H. Guillin, F. Gullick, A. Geeraerts, L. Hermans, G. Hollevoet, H. Jacquemin, A. Janssens, L. Lachambre, I. Ladry, A. Leblond, I. Lefebvre, A. Lepot, N. Logman of Lognan, D. Loraine, V. Lowet, F. Labiau, F. Lenard, Ch. Maertens, C. Mahieu, F. Martin, L. Maucq, J. Meulemans, J. Moors, A. Mullie, A. Muyltermans, F. Neefs, Onghena, R. Pauwels, F. Peerarer, J. Peret, A. Peret, A. Piessens, E. Poeck, A. Putz, L. Reynaerts, J. Romain, F. Rombaut, J. Romedenne, O. Samyn, F. Saveyn, H. Schaefer, J. Senden, P. Seriscop, J. Smoes, J. Sosset, J. Sohry, E. Staquet, J. A. Stevens, H. Steux, E. Thomas, J. van Alstein, C. van der Aa, A. Vandenbossche, M. van Landerewyck, J. van Mechelen, M. van Nieuwenborgh, P. van Roelen, J. van der Waeren, F. Verbeeren, H. Verhaeghen, Th. Vercammen, J. Vermarien, E. Vermunt, A. Viaene, F. Wellens, A. Wittock.

In de ziekenhuizen zijn ter verpleging opgenomen de volgende militairen:

F. Janssens, H. Been, H. Alberts, G. Hernalsten, C. Clarembau, F. Hons, E. Luyck, J. Mans, A. Heyninck, F. Denys, G. Bisschop, A. van Eenoo, P. Hellebaut, F. Rahier, A. Coet, A. Leloup, F van Zantvoort, H. Mercier, J. Thys, G. Lefèvre, J. L. Poels, D. Misson, A. Laroche, . Welghe, C. Claessens, A. van den Bulck, E. Bausquier, V. Plaete, Th. Maes, E. Taverne, J. Callewaert, J. Desmet, J. Doyen, C. Desmecht, J.

Desaever, A. Decroo, J. Ingels, C. Aerts, Chr. Kennis, F. Meulebroeck, A. Verbraecken, F. Vandepoele, J. van Isterdaele, Z. Laffut, N. Albert, O. Rose, G. Chinekus, E. van Vyvere, E. Rooseseels, M. Meulemans, O. Hannicq, J. Meulemans, H. Desandere, A. de Ruyver, J. Bastin, Van Rossem, P. Noyens, O. Beaufort, F. Piret, P. Moens, F. Deschamps, R. Delpierre, A. Depagne.

In opdracht van de Belgische minister van oorlog heeft een commissie een bundel liederen voor de Belgische soldaten samengesteld, Franse en Vlaamse en van vele is ook de muziek in het boek opgenomen. Het boek bevat het Belgische volkslied, de volksliederen van de bondgenoten van België, voorts allerlei bekende zangen. Van de Vlaamse liederen in de bundel noemen wij : De Vlaamse Leeuw, Groeninge, De Leeuwen dansen, De nationale driekleur, Ons vaderland, Arteveldelied, De zwarte leeuw, In Vlaanderen, Beiaardlied, enz. Dan: Het lied van de IJzer en Hymne aan de IJzer:

O! IJzer, heil'ge stroom
Van 't oude vaderland ...

Memoranda (KVdW).

Brussel, 6 Januari.

Op de boertig razende contrabas van de wind die laag schuurt door het schaarhout van het plantsoen en waar zich soms verre wee zuchtende fluiten door mengen: de schrille en te hoge, de als scheurende maar zo ijverige jongensstemmen van ieder jaar in hetzelfde liedje van voor alle tijden:

“Drie-Koningen, Drie-Koningen,
Geeft mij 'nen nieuwen hoed,
De mijne is versleten,

Mijn moeder mag het niet weten,
En het geld is geteld,
Op den rooster geteld.”

En als er geen onmiddellijk antwoord komt van binnenhuis:

“Is er dan niets te geven?
Een stukje brood of wijn;
Een halveke (half centje) zal beter zijn.” ...

Wij lichten even het gordijn op: achter de bedompte ruit waar de regen aan parelt of in trage beekjes en grillige lijning loopt, zitten zij gehurkt, “les culs en rond” gelijk Rimbaud zegt, het rozige manegezicht tegen het venster aangedrukt zodat hun afgeplatte neus is als een grote, gele ouwel. Hun ronde, guitig verbaasde ogen zien mij aan: zij vragen zich af of er een aalmoes komt; als zij merken dat ik alleen lach, zonder verdere milddadige aanstalten, hervatten zij, als op voorafgaande afspraak, maar met nog luider gekraai, nu zij zeker zijn een luisterend publiek te hebben, hun lied: waarop volgt, gebiedend haast, en alleen de tekst ditmaal zonder de verleiding der muziek: “Allez, Meneer, is er niets te geven, een stukske brood of wijn, een halveke zal beter zijn?” ... - Zij krijgen de boterhammen die iedere dag op voorhand voor de bedelaars gesneden worden. Dezen zijn vandaag de dertiende tot vijftiende. Weliswaar een uitzonderingsdag, maar die niet ver beneden een goed gemiddeld cijfer staat. Dit ten bewijze dat, zo het werk enigszins herneemt, de bedelarij te Brussel, vooral in de buitenwijken, niet aan het verminderen is: euvel dat men niet goed begrijpt, na al wat voor de voeding der armen en hun verzorging gedaan wordt. Of moet hier weer eens uit blijken, wat mij reeds zo dikwijls onder deze oorlog is opgevallen, dat er armoelijders zijn zo arm, dat zij daardoor alleen van alle hulp verstoken blijven, bij gebrek aan de veerkracht die ze naar de geboden hulp heenbrengt, bij gemis aan het besef dat zij aan

hun dagelijks brood op andere wijze komen dan door bedelen. Want van het burgerlijke vermoeden, dat hier weer maar bedrog in het spel is, kan geen sprake zijn: men bedelt zowaar niet voor zijn plezier; en als ge ziet met welke gretigheid in de geboden boterham wordt gebeten, krijgt ge een zeer scherpe indruk van onvervalste honger, - waar niets zo moeilijk om te verbergen is als zatheid. Wie zich trouwens in deze laatste maanden bezig gehouden heeft met het naspeuren van verholen miserie kan er over meespreken, over al het afschuwelijk ellendige dat in tijden als deze onvermijdelijk voortwoekert als ongedierte ...

Ze zijn weg, de jonge Driekoningenzangers; ik hoor ze nu enkele huizen verder fungeren, maar blijkbaar met negatief gevolg: hun prestaties worden midden in een volzin afgebroken, wat wel op enig bars bevel zal zijn gebeurd. Een enkele minuut later hoor ik ze weer, al heel ver thans, en met een bedrieglijke engelenzoetheid. En nu is oppermachtig de grimmig oubollige contrabas van de wind die door het kreupelhout snort, en huilen luider de theatraal stenende fluiten ...

En nu herinner ik mij heel goed dezelfde dag verleden jaar. De eerste, geweldigst inspannende, meest vergende maanden van de oorlog waren voorbij. Wij waren reeds ons leven begonnen te organiseren naar de nieuwe eisen. De tijden boden echter nog niet de minste securiteit, - hetgeen weliswaar tegen de latere landerigheid, tegen het vervloeien in verveling vrijwaarde. Zodat wij leefden in een geniepige schijnrust vol angst, en ik geloof dat ik dat te dien tijde heb trachten uit te drukken in de vergelijking dat wij waren als mormeldieren, die zich voorbereiden tot de winterslaap, maar met de zekerheid dat zij van heel de wintertijd niet zullen kunnen slapen ... - De kleine zangers nu hebben mij geleerd, als een gewisse maatstaf, wat er met ons is gebeurd sedertdien, en hoe we zijn veranderd. Toen zij verleden jaar kwamen zingen, ontroerden zij ons

op zeer bijzondere wijze. Doorgaans doet dat jaarlijks herleven van voorvaderlijke gebruiken, doen de naïeve liederen, waar een deel der onsterfelijke ziel van ons volk in zingt, ons denken aan als iets teders en beminnelijks dat een diepe zin heeft en een grote kracht. En verleden jaar, toen wij het op de gestelde dag weer vernamen, toen had de oorlog ons zo geschokt, dat het was of deze tijd uitgeschakeld, dat onze ziel van de volksziel vervreemd was; het deed aan als iets zeer geliefds; maar dat voorbij was, dat niet meer van ons was, - iets, laat ons zeggen zonder sentimenteel te worden, als de herinnering aan een liefde, waarvan men niet vreest dat ze nog herleven zal ... - Dit jaar nu, en daareven heb ik het gevoel gehad van wat inderdaad niet sterft, "ce qui ne meurt pas"; iets dat hoger staat dan de liefde van het individu; de onverbreekbaarheid der ketenen van het ras. Want nu weet ik het: de oorlog heeft het niet vermocht in ons te vernielen het gevoel van vroeger, één enkel jaar als hopeloos verduisterd, hetwelk vandaag weer in mij leeft met een grotere overtuiging dan ooit: dat niemand ons als volk dood krijgt.

Dat ik naar de Driekoningenzangers heb kunnen luisteren zonder angst, zonder dat verschrompelende gevoel van ontredde, dat mij verleden jaar zo ongelukkig maakte, maar met de onbevange en als vernieuwde vreugde van de jaren voor de oorlog, het bewijst nog iets meer: dat wij op een meer reëel, een positiever vlak zijn komen te staan. Het evenwicht, zij het een precair evenwicht, is hersteld. Of beter gezegd misschien: wij kunnen er nu beter voor zorgen, dat men ons niet meer bedot en vooral dat wij onszelf niet meer bedotten. Gedwongen, positie te nemen, die wat steviger zou zijn dan pose, - iets wat trouwens weinig met de landaard strookt, hebben wij de afschuwelijkste dingen in de ogen willen zien, met het gevolg dat wij nu weten wat ze inhouden. Ik zeg niet dat onze houding er altijd nobeler op geworden is; ik zeg dat zij bij sommigen deftigheid mist, en beken dat zij allicht kon afstoten. En toch houd ik ze voor de beste,

vermits zij, zonder iets af te doen, te vergeten, of te vergoelijken van wat is geschied, zij de toekomst voorbereidt, zonder dralen, met de levenszin die ons eigen is, en op de soliedste der gronden, die der ervaring, zoals wij hem aan het peilen en meten zijn.

Want wij zijn, zonder het zelf goed te weten, gekomen in een stadium van onderzoek, zo objectief als subjectief, zo buiten ons en op het veld van het algemeen, als binnenin ons en op het veld der gewetensdistels. Met het gevolg dat wij al het onnodige en zieke en wanstaltige weren met milde hand. - Is het daarom niet dat ik daareven woedend geweest ben zonder dat ik zelf onmiddellijk de reden giste, en met een zelfverwijf dat ik mij blijkbaar had kunnen besparen? ...

Een zielig jong literatortje, moet ge weten, is mij met schroom en wijding een actualiteitsparabel komen brengen. Hij heeft er aan gehecht ze mij zelf voor te lezen, natuurlijk omdat er niets van het o zo schone gevoel van verloren zou gaan. Het ging natuurlijk over de goddelijke epifanie, en dat de Drie Koningen het goud, de mirre en de wierook kwamen bieden. Maar zie, aan hun geschenken kleefde zowaar bloed. En dan heeft de Heiland het hoofd afgewend; Hij heeft in stilte gehuild; voor het eerst heeft hij het bloed gezweet dat de nacht van Gethsemane door alle eeuwen klaar zou maken, toen de Verlosser zijn Vader vroeg, of hij hem dan verlaten had ...

Ge ziet het: het is stichtend en goed gevonden. Ik voeg er met oprechtheid aan toe, dat het aandoenlijk verzorgd was en niet kwader dan ... maar ik zal maar liever geen namen noemen ... - En nochtans: zie, terwijl ik dit te schrijven zit, vermag het, mij weer kriegel te maken. En ik vind daar geen reden voor, dan het gevoel dat niets allicht voor ons in deze tijd gevaarlijker kan zijn, dan ons te laten gaan op sentimentaliteit, al was het de zinrijkste ...

9 Januari.

Twee armen van geest.

Wij hebben, mogen wij wel zeggen, sedert de aanvang van de oorlog in Brussel heel wat gezien aan militair vertoon. Niet alleen een doortochtstad, en thans minder doortochtstad dan vroeger, nu de troepentransporten per spoor kunnen gaan en op uren dat men het minder merkt, is Brussel iets als een pleisterplaats, waar men van te grote vermoeyenis blijkbaar gretig uitrust; een grote stad waar de officieren de vermaken terugvinden aan grote steden eigen en die mindere steden niet dan onhebbelijk weten na te bootsen (en denk nu vooral niet, dat de oorlog voor het genot van een geraffineerd leven afstompt: de tijd van de "Napoleontische dur-à-cuire" is voorbij, hoe deze oorlog nu ook geen "guerre en dentelles" is); een stad waar de oorlogskoorts geweken is en het leven, voor wie het betalen kan, aangenaam en weelderig, - wat na ettelijke weken verblijf in de loopgraven niet dan weldadig kan aandoen.

Het zal u dan ook nogal natuurlijk voorkomen, dat wij alle wapens door Brussel defileren zagen, en dat geen uniform der centrale legers ons vreemd is. Aldus dachten wij althans. En wij vergisten ons.

Want heden heb ik, neen: hebben wij, heeft heel Brussel, want de man heeft zowaar genoeg bekijks gehad, om hier niet hoeven te vrezen voor al te subjectieve indrukken; - hebben wij dus op de drukste plaats van de boulevard, op het drukste uur van de dag, een Franciscanermonnik zien wandelen, een Minderbroeder, met de zware dikbruine pij van zijn orde en om de lendenen de witte geselkoord der lichamelijke kastijding, barvoets op de dunne lederen sandalen, en op het nog jonge, maar verstorven aangezicht al de ootmoed der minnaars van de armoede die de volgelingen van de heiligste der christelijke heiligen willen zijn; terwijl heel zijn

verschijnen het teken droeg van die armoede van geest, van dat gebrek aan alle hoogmoed, waar de ergste hoon op afschampt en de scherpste redenering niet tegen op kan. Dit nu heeft niets bijzonders aan zich: een Minderbroeder op de boulevard; want ook zonder Duitse bezetting zijn er in Brussel dergelijke paters genoeg. Maar deze (was het een blijk van allerhoogste nederigheid?), deze had men op de geschoren kruin, die anders nooit een hoed kent, een enorme vilt gezet, een teergrijze flambard met een felpaars lint gezoomd, en op zijn borst had men een lap als een uithangbord genaaid, waarop een bloedrood kruis gloeide. Historisch onderlegden mogen onmiddellijk aan Pieter de Kluizenaar en de prediking van de eerste kruistocht gedacht hebben: mij heeft dat zicht gegriefd. Het is maar heel natuurlijk dat deze pater ten behoeve van zijn landgenoten het liefdewerk heeft verricht, waartoe hij in staat was: de enige wijze voor hem om zijn vaderland te dienen. En het is ook goed mogelijk, hoe dan ook praktisch niet te verdedigen, dat aldus het velduniform is van de Franciscanen die als lid van het Rode Kruis dienst nemen. Wat ik echter niet begrijp, het is dat deze volgeling van de serafische heilige zich in een stad, waar zijn landgenoten van het leger komen vergeten, dat het oorlog is, komt vertonen in zulk potsierlijk oorlogsapparaat; als er voor hem niets gemakkelijker zou zijn, als naar gewoonte zonder hoed op zijn hoofd te lopen, en die lap op zijn pij te verwijderen: het zou minder stuitend, en meer in de lijn der Franciscaanse leer zijn ...

Andere arme naar de geest: op Nieuwjaarvisite vertelt een dame van haar dienstmeisje, - hetgeen, gij geeft het toe, niets ongewoons biedt. Dat meisje, verhaalt zij, heeft drie broers en haar vrijer in de oorlog; vier maanden geleden stierf in Vlaanderen haar vader; zij had geen moeder meer; zij kan het er voor houden, heel alleen op de wereld te zijn. Dat meisje nu, dat men met recht voor ongelukkig kan houden, doet anders niet, als ze alleen is en denken kan dat niemand

haar hoort, dan de “Brabançonne” zingen. En toen nu dezer dagen haar meesteres de reden van die eeuwige herhaling vroeg, dan antwoordde het meisje: “Het is dan of ik ook meevecht, en dat wij dan niet kunnen verliezen” ...

Onderscheidingen in het Belgische leger.

Wij ontleen aan De (Belgische) Legerbode:

Ontvingen: het militair ereteken der 2^e klasse: G. Samyn, soldaat, infanterie, J. de Bundel, korporaal, infanterie; R. Deketelaere, soldaat, infanterie; E. Smits, brigadier, loopgraafartillerie; E. Ferron, soldaat, genie; W. Crawels, soldaat, infanterie; J. Jaspar, korporaal, infanterie; Th. Rutten, soldaat, infanterie; J. Rosier, soldaat, ziekendrager; P. van Hille, sergeant, oorlogsvrijwilliger, infanterie; A. Michel, sergeant foerier, infanterie; A. Verschelden, sergeant foerier, infanterie; F. Goes, korporaal oorlogsvrijwilliger, infanterie; J. Meerschaert, J. van den Eynde en G. Struyven, soldaten, infanterie; R. Horckmans, korporaal, infanterie; L. Colsigneau, soldaat, infanterie; Van Wynaerde en A. Ancion, soldaten oorlogsvrijwilligers, genie; Chabeau, soldaat, genie; P. Lambrette en G. Claes, soldaten, cavalerie.

Werden bij dagorder van het leger vermeld: J. Pattyn, soldaat oorlogsvrijwilliger, genie; G. Saene, soldaat, genie; E. Tiquet, wachtmeester, artillerie; P. van den Steene, soldaat, infanterie; Demaret, klerk 1^e klasse bij het beheer van de spoorwegen, te velde; L. Voyez, sergeant oorlogsvrijwilliger, infanterie; Van den Broeck, soldaat oorlogsvrijwilliger.